

Demjanjuk uitgeleverd aan Duitsland

Verdachte niet Ivan de Verschrikkelijke

Achtergrond - 12 mei 2009

(12 mei 2009) John Demjanjuk is dinsdag aangekomen in München. De van oorlogsmisdaden verdachte 89-jarige verzette zich tevergeefs tegen zijn uitlevering door Staten. Het Openbaar Ministerie in de Beierse hoofdstad beschuldigt hem van medeplichtigheid aan de moord op 29 duizend joden.

Het Beierse OM vaardige in maart dit jaar een arrestatiebevel uit tegen Demjanjuk, nadat de echtheid van zijn SS-identiteitskaart door de Duitse recherche werd vastgesteld. Demjanjuk zou van maart 1943 tot december 1944 bewaker in het vernietigingskamp Sobibor zijn geweest.

Volgens Duitse juristen kan Demjanjuk gezien de aard van het concentratiekamp zich er niet op beroepen niets van de massamoord op de joden te hebben geweten. Aan de hand van de transportlijsten heeft de Beierse justitie de namen van 29 duizend slachtoffers verzameld die in Sobibor zijn vermoord gedurende Demjanjuks aanwezigheid in het vernietigingskamp.

Krijgsgevangene

Demjanjuk werd in 1942 als jonge soldaat van het Rode Leger door de Duitsers in krijgsgevangenschap genomen. De Beierse justitie gaat ervan uit dat hij zich vanwege de mensonterende leefomstandigheden in het krijgsgevangenkamp aanmeldde als vrijwilliger om zichzelf van een vrijwel zekere hongerdood te redden.

De SS leidde hem vervolgens op tot kampbewaarder. Zijn identiteitskaart moet hij in deze periode hebben gekregen. Dit document geldt nu als het centrale bewijsstuk tegen Demjanjuk. Op de kaart staat duidelijk vermeld dat de Oekraïner in maart 1943 is overgeplaatst naar Sobibor.

Ivan de Verschrikkelijke

Demjanjuk werd eerder verdacht bij de massamoord in het vernietigingskamp Treblinka te zijn betrokken. Overlevenden van het vernietigingskamp Treblinka meenden van de foto op Demjanjuks identiteitsbewijs een bijzonder sadistische Oekraïense kampbewaker te herkennen, met de bijnaam Ivan de Verschrikkelijke. Maar dat Demjanjuk tegelijk in Sobibor en Treblinka diende, is gezien de afstand

tussen beide kampen hoogst onwaarschijnlijk.

In 1951 emigreerde Demjanjuk naar de Verenigde Staten, waar hij werkte als automonteur. Zeven jaar later verwierf hij het Amerikaans staatsburgerschap. Dit werd hem eind jaren zeventig ontnomen, toen de Amerikaanse autoriteiten door de Sovjets werden ingelicht over Demjanjucs oorlogsverleden. Volgens de Russische geheime dienst KGB zou Demjanjuk wel degelijk Ivan de Verschrikkelijke zijn.

Doodvonnis

In 1986 leverden de Verenigde Staten Demjanjuk uit aan Israël. De rechters achtten hem schuldig aan medeplichtigheid aan de moord op 800 duizend joden en misdaden tegen de menselijkheid. In april 1988 werd Demjanjuk in Jeruzalem tot de doodstraf veroordeeld.

Demjanjuk heeft altijd ontkend Ivan de Verschrikkelijke te zijn en werd naar eigen zeggen verward met iemand anders. De val van de Sovjetunie redde zijn leven. Uit de nadien geopende sovjetarchieven doken documenten en getuigenverklaringen op die ene Ivan Martsjenko aanduiden als Ivan de Verschrikkelijke. Martsjenko zou tijdens de oorlog zijn omgekomen. In 1993 herriep het Israëlijs gerecht Demjanjucs doodvonnis, zolang zijn identiteit niet onomstotelijk kan worden vastgesteld.

De Duitse justitie zegt het bewijs rond Demjanjucs oorlogsverleden ditmaal wel rond te hebben, maar ziet hem niet als Ivan de Verschrikkelijke. Volgens de Amsterdamse emeritus hoogleraar Strafrecht en kenner van de jurisprudentie van rechtzaken tegen nazi-misdadigers Frits Rüter, is Demjanjuk "een hele kleine vis". Volgens Rüter had niemand zich om Demjanjuk bekommert als hij er niet van werd verdacht Ivan de Verschrikkelijke te zijn, zo stelde de hoogleraar maandag in de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

faz.net / Franfurter Rundschau Online / Zeit Online

Afbeelding:

[dpa/Picture Alliance](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/746/demjanjuk-uitgeleverd-aan-duitsland>